

Sygnatura akt III AUz 300/15

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Cyran /spr./

Sędziowie: SSA Katarzyna Wołoszczak

SSA Wiesława Stachowiak

Protokolant: *insp.ds.biurowości Beata Tonak*

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2015 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy (...) Szkoły (...) z siedzibą w P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

przy udziale zainteresowanego T. R.

o podstawę wymiaru składek

na skutek zażalenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 2 lipca 2015 r. sygn. akt VII U 4946/14

postanawia:

- 1. zmienić pkt 2 zaskarżonego postanowienia z dnia 2 lipca 2015r. i zasądzić od (...)Szkoły (...) z siedzibą w P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. kwotę 60,00 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,**
- 2. w pozostałym zakresie zażalenie oddalić,**
- 3. zasądzić od (...) Szkoły (...) z siedzibą w P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. kwotę 120,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym .**

SSA Wiesława Stachowiak	SSA Ewa Cyran	SSA Katarzyna Wołoszczak
-------------------------	---------------	--------------------------

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 maja 2015 r., wydanym w sprawie o sygn. VII U 4946/14 z odwołania (...) Szkoły (...)z siedzibą w P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. z dnia 12 września 2014 r., nr (...), przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. o podstawę wymiaru składek, Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział

VII Ubezpieczeń Społecznych umorzył postępowanie (pkt 1) oraz zasądził od odwołującej (...) Szkoły (...) w P. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła (...) Szkoła (...) zaskarżając je w części, dotyczącej przyznania kosztów zastępstwa procesowego przez Sąd I instancji w trybie art. 395 § 2 k.p.c. ze względu na nieuwzględnienie przez ten sąd treści postanowienia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wydanego w III Wydziale Pracy i Ubezpieczeń w dniu 11 lutego 2015r. co czyni przedmiotowe żądanie oczywiście zasadnym.

Postanowieniem z dnia 2 lipca 2015r. Sąd Okręgowy w Poznaniu uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 maja 2015r. w pkt. 2 (pkt.1) oraz nie obciążył odwołującej kosztami procesu (pkt.2)

Zażalenie na to postanowienie w części tj. co do pkt.2 złożył pozwany organ rentowy wnosząc o zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie 2 poprzez zasądzenie od odwołującej spółki na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. kwoty 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się częściowo zasadne.

Wskazać należy bowiem, iż naczelną zasadą w zakresie kosztów procesu, przyjętą przez kodeks postępowania cywilnego w art. 98 § 1 k.p.c., jest zasada odpowiedzialności za wynik procesu, zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę zobowiązana jest zwrócić stronie przeciwnej poniesione przez nią koszty procesu. Jednocześnie zauważyć należy, iż o tym, czy strona przegrała sprawę, decydują kryteria obiektywne. Bez znaczenia jest zatem to, czy o negatywnym dla strony wyniku sprawy przesądziły przesłanki formalne lub merytoryczne albo też wina w prowadzeniu procesu (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 października 1967 r., sygn. I CZ 81/67). Skoro zatem w rozpoznawanej sprawie postępowanie zostało umorzone na skutek cofnięcia odwołania przez odwołującą (...) Szkołę (...) z siedzibą w P. z uwagi na „ponowne, szczegółowe przeanalizowanie zgromadzonej w niniejszej sprawie dokumentacji” przez odwołującą, to niewątpliwie odwołującą należy uznać za stronę przegrywającą spór, zaś organ rentowy, który wydał zaskarżoną decyzję – Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., za stronę spór wygrywającą. Zgodnie zatem z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, odwołująca (...) Szkoła (...) z siedzibą w P. winna zwrócić wygrywającemu organowi rentowemu całość kosztów procesu.

Zasadę odpowiedzialności strony przegrywającej za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.) uzupełniają zasady kompensaty, słuszności i zawinienia (art. 100 do 104¹ i art. 110 k.p.c.), stanowiące wyjątki od ogólnej zasady odpowiedzialności strony za wynik sporu. Ustanowione wyjątki nie mogą być interpretowane rozszerzająco, a przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania jednej ze wskazanych zasad uzupełniających musi być połączone z ustaleniem, że okoliczności sprawy przemawiają za odstępieniem od zasady ogólnej.

Biorąc pod uwagę powyższe, brak było w niniejszej sprawie podstaw do zastosowania wyjątku wynikającego z art. 102 k.p.c., zgodnie z którym sąd orzekając o kosztach może w wypadkach szczególnie uzasadnionych zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu i jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień. Wymaga on do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności, jednakże nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawiając ich kwalifikację - przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy - sądowi (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, Lex nr 7366). Wskazać należy, że zgodnie z judykaturą, do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, a kwestia zastosowania tej regulacji powinna być oceniana w całokształcie okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z 14 stycznia 1974 r., II CZ 223/73, Lex nr 7379, z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, Lex nr 1101325 oraz z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, Lex nr 949023).

W przedmiotowej sprawie odwołująca (...) Szkoła (...) z siedzibą w P. nie wykazała jednak, aby zaszyły szczególne uzasadnione przesłanki określone w art. 102 k.p.c., które wskazywałyby na możliwość zastosowania tego przepisu. Nie jest bowiem okolicznością szczególną, która warunkuje zastosowanie art. 102 k.p.c., wskazywana przez Sąd I instancji okoliczność, iż odwołująca wygrała postępowanie incydentalne ani że cofnęła pozew (odwołanie), którego wniesienie było niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony. Wskazać należy bowiem, że ani odwołująca, ani Sąd Okręgowy nie wskazali okoliczności, które miałyby uzasadniać zasadność wystąpienia z odwołaniem w dacie jego wniesienia, co jest wymagane dla zastosowania art. 102 k.p.c. (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2011 r., sygn. IV CZ 111/10). W szczególności taką okolicznością nie jest wskazane w cofnięciu odwołania „ponowne, szczegółowe przeanalizowanie zgromadzonej w niniejszej sprawie dokumentacji”, będące jego przyczyną. Z uwagi na powyższe w ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie art. 102 k.p.c., a zatem rozstrzygnięcie o kosztach procesu winno nastąpić w oparciu ogólną zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Jednocześnie wskazać należy, iż stawka minimalna kosztów zastępstwa procesowego w sprawach o podstawę wymiaru składek nie została wprost uregulowana w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 490 tj. ze zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem”. Z uwagi na powyższe, zastosowanie znajduje § 5 rozporządzenia, tj. norma dostosowana właśnie do sytuacji, których nie ujęto w rozporządzeniu, która stanowi, że w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu wysokość stawek minimalnych określa się na podstawie stawek w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawiły się trzy koncepcje wysokości stawek minimalnych kosztów zastępstwa procesowego w sprawach o podstawę wymiaru składek (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., sygn. II UZ 60/11). Po pierwsze, sięgając do analogii z art. 23¹ k.p.c. można przyjąć, że w sprawie o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie suma tych podstaw za okres jednego roku stanowi wartość przedmiotu sporu. W konsekwencji dałby się zastosować § 6 rozporządzenia. Trudność stosowania tego wariantu, pomijając dopuszczalność analogicznego sięgania do art. 23¹ k.p.c., stanowi sposób obliczenia podstaw składek za okres jednego roku (w sytuacji ustalenia dłuższego podlegania ubezpieczeniom i zmienności miesięcznych podstaw podlegania ubezpieczeniom). Po drugie, również ze skutkiem w postaci za stosowania § 6 rozporządzenia, można ustalić wysokość składek na ubezpieczenie społeczne, jakie byłyby należne za cały okres, za który ustalono podstawę wymiaru składek. Problem w tym przypadku polega jednak na tym, że uwzględnia się wartości niestanowiące przedmiotu postępowania (kwoty składek, a nie kwoty podstawy ich wymiaru). Po trzecie, istnieje możliwość uznania, że sprawy o ustalenie podstawy wymiaru składek (a w istocie sprawy o objęcie ubezpieczeniem społecznym) pozostają najbardziej zbliżone do spraw o świadczenia z ubezpieczenia społecznego, czego skutkiem byłoby stosowanie § 11 ust. 2 rozporządzenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszym składzie zasadna jest ostatnia z zaprezentowanych koncepcji. Wskazać należy bowiem, iż sprawą o ustalenie podstawy wymiaru składek jest w istocie sprawą o objęcie ubezpieczeniem społecznym – wysokość podstawy wymiaru składek jest pochodną obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, skutkującym z kolei uzyskaniem prawa stosownego świadczenia w momencie ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego. Zaś kwestia objęcia ubezpieczeniem jest czym innym niż kwestia obowiązku płacenia składki na ubezpieczenie (por. m.in. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2009 r., sygn. VI SA /Wa1310/09) – samo ustalenie w decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych podstaw wymiaru składek (na podstawie ustalonych kwot przychodów) nie stanowi bowiem podstawy do egzekucji składek w wypadku uprawomocnienia się takiej decyzji. Tytuł wykonawczy stanowiący podstawę do egzekucji składek może bowiem zostać wydany dopiero w przyszłości, po przeprowadzeniu odrębnego postępowania administracyjnego – tj. złożenia przez płatnika składek dobrowolnie, stosownie do treści art. 47 ust. 3 i 3a w zw. z art. 41 ust. 7b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1998 r., Nr 137 poz. 887 ze zm.) lub sporządzeniu ich przez organ rentowy z urzędu (na podstawie art. 48b ust. 1 ustawy systemowej) odpowiednich dokumentów korujących, zawierających pouczenie, że stanowią one podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego, zaś wierzyciel przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego przesłał zobowiązanemu pisemne upomnienie, zawierające wezwanie

do wykonania obowiązku z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego (art. 3a w zw. z art. 15 § 1 u.p.e.a.) albo wydania przez organ rentowy kolejnej decyzji (wymierzającej składki), od której płatnikowi składek przysługuje odrębne odwołanie. Jest to więc sprawa bardziej o „zasadę” niż sprawa o „zapłatę”. Stąd brak jest podstaw do utożsamienia sprawy, w której decyzją organ rentowy wymierza składki na ubezpieczenia społeczne w określonej wysokości, z niniejszą sprawą, w której organ rentowy ustala jedynie kwoty przychodów. Kwoty tych przychodów, w przypadku uprawomocnienia się decyzji, mogą dopiero w przyszłości, po przeprowadzeniu osobnego postępowania administracyjnego, stanowić podstawę dochodzenia świadczeń publicznoprawnych w określonej wysokości. Z uwagi na powyższe, w ocenie Sądu Apelacyjnego, rozpoznawana sprawa jest najbardziej rodzajowo podobna do spraw o świadczenia z ubezpieczeń społecznych (a nie do spraw o zapłatę), co uzasadnia zastosowanie przepisu § 11 ust. 2 w zw. z § 5 rozporządzenia i na jego podstawie przyjęcie stawki minimalnej kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 60,00 zł (a nie kwoty 1200,00 zł na podstawie § 6 pkt 4 rozporządzenia).

W konsekwencji organowi rentowemu należny był jedynie zwrot kosztów zastępstwa procesowego przed sądem I instancji, które zgodnie z § 11 ust. 2 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 490 tj. ze zm.) wynosiły 60,00 zł, zatem zażalenie okazało się w tej części zasadne.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oraz powołanych wyżej przepisów zaskarżone postanowienie należało części zmienić i zasądzić od (...) Szkoły (...) z siedzibą w P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. kwotę 60,00 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, co też uczynił Sąd Apelacyjny w punkcie 1 niniejszego postanowienia. Zaś powyżej kwoty 60,00 zł zażalenie było bezzasadne, z uwagi na co na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oraz powołanych wyżej przepisów należało je w pozostałym zakresie oddalić, co też uczynił Sąd Apelacyjny w punkcie 2 niniejszego postanowienia.

Orzeczenie o kosztach, zawarte w punkcie 3 niniejszego postanowienia, znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 12 ust. 2 pkt 2 w zw. § 11 ust. 2 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 490 tj. ze zm.). Obowiązek zwrotu kosztów procesu zależy bowiem na mocy art. 98 § 1 k.p.c. od ostatecznego wyniku sprawy, a nie od rezultatu postępowania w poszczególnych instancjach, czy też w postępowaniach incydentalnych. Dokonanie oceny, czy i w jakim stopniu strona sprawę przegrała lub wygrała, wymaga więc porównania roszczeń dochodzonych z ostatecznie uwzględnionymi, a nie porównania wyniku postępowania w poszczególnych instancjach (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 1965 r., sygn. I CZ 80/65 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 1971 r., sygn. I CZ 103/71). Zgodnie z powyższą zasadą strona wygrywająca proces ma zatem prawo żądać zwrotu całości kosztów procesu, a więc także kosztów postępowania incydentalnego, chociażby w postępowaniu tym strona ta uległa przeciwnikowi (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 1966 r., sygn. I PZ 66/66, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1970 r., sygn. I CR 159/73 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2011 r., sygn. I CZ 67/1). Zatem organowi należą się również koszty niniejszego postępowania zażaleniowego.

Zasądzona kwota stanowi zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym wygrywającemu spór organowi rentowemu od przegrywającego spór skarżącego płatnika składek w wysokości 120 zł, tj. 50% stawki minimalnej (która w niniejszej sprawie na podstawie § 11 ust. 2 w zw. z § 5 w/w rozporządzenia wynosiła 60 zł), jednak nigdy nie mniej niż 120 zł.

SSA Wiesława Stachowiak	SSA Ewa Cyran	SSA Katarzyna Wołoszczak
-------------------------	---------------	--------------------------